

Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj
Na Jízdárně 3162/3, 709 00 Ostrava
Sekce řízení úřadu
Odbor metodiky a výkonu daní
Oddělení daňového procesu

Elektronicky podepsáno
17. 10. 2017
Ing. Bronislav
Kadlubiec
ředitel

Č.j.: 3319732/17/3200-11450-801323

Vyřizuje: Mgr. Bc. Jan Bystřický
Tel: (+ 420) 596 651 305, (+ 420) 596 651 111
E-mail: Jan.Bystricky@fs.mfcr.cz
ID datové schránky: 4hun2cu

Krajský soud v Ostravě
Havlíčkovo nábřeží č. 34
Ostrava
728 81 Moravská Ostrava a Přívoz

Ke sp. zn. **32 lcm 2315 / 2017**
(KSOS 25 INS 10525 / 2016)

Žalobce: **Ing. Lee Louda**
IČ: 693 26 681
se sídlem Vodičkova 41, Praha 1, PSČ 110 00
insolvenční správce dlužníka
OKD, a.s.
IČ: 268 63 154,
se sídlem Stonavská 2179, Doly, Karviná, PSČ 735 06
právně zastoupen
JUDr. Dušanem Dvořákem, advokátem
číslo osvědčení ČAK 9714
DRV Legal, s.r.o., advokátní kancelář
se sídlem Hlinky 505/118, Brno, PSČ 603 00

Žalovaný: **Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj**
se sídlem Na Jízdárně 3162/3, 709 00 Moravská Ostrava a Přívoz

Souhrnné vyjádření žalovaného
Závěrečný návrh

Dvojmo
(elektronicky, datovou schránkou)

Žalobou ze dne 5.5.2017 se žalobce domáhal určení, že poskytnutí peněžitých plnění specifikovaných pod odrážkami I. až XVIII. žalobního petitu z bankovních účtů dlužníka OKD a.s, IČ: 26863154, se sídlem Stonavská 2179, Doly, Karviná, PSČ 73506 (dále jen „dlužník“) na účet žalovaného je neúčinné, jakož i toho, aby veškerá údajně neúčinná peněžitá plnění byla zaplacená žalobci do majetkové podstaty.

V návaznosti na svá procesní stanoviska vyjádřená v podáních ze dne 8.6.2017 a ze dne 25.9.2017, jakož i při ústním jednání ve věci proběhnuvším dne 25.9.2017 žalovaný předkládá soudu svůj závěrečný návrh.

I.

Těžiště žalobcovy argumentace spočívá v tvrzeních, že

- na straně dlužníka nebyly naplněny zákonné předpoklady pro aplikaci výjimek zakotvených v ust. § 111 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), v platném znění (dále jen „InsZ“);

Pokud dlužník provedl odvod daňové povinnosti z titulu záloh na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků (dále také jen „DPFOZČ“) ve prospěch žalovaného jakožto správce daně, nejednalo se o

- úkon nutný ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy;
 - úkon nutný k provozování podniku v rámci obvyklého hospodaření, k odvrácení hrozící škody, k plnění zákonné vyživovací povinnosti a ke splnění procesních sankcí;
 - pohledávku za majetkovou podstatou (ust. § 168 InsZ), ani pohledávku jí postavenou na roveň (ust. § 169 InsZ).
- provedl-li dlužník jako plátce navzdory tomu odvod daňové povinnosti z titulu záloh na DPFOZČ ve prospěch žalovaného jakožto správce daně, jednalo se o právně neúčinný úkon ve smyslu ust. § 111 odst. 3 InsZ.

Na těchto tvrzeních žalobce setrval též ve svém stanovisku ze dne 10.8.2017.

II.

a) pasivní legitimace

Před tím, než žalovaný přistoupí k meritu věci, považuje za vhodné předejít své **stanovisko k otázce pasivní legitimace**. Žalobce v průběhu řízení totiž nevyjasnil dílčí pochybnosti o tom, zda a v jakém rozsahu má být žalovaný pasivně legitimován, ba co více, svými procesními úkony ve věci dle názoru žalovaného zapříčinil, že bez jednoznačného vymezení pasivní legitimace je žaloba meritorně neprojednatelná.

[1.] Žalobcova tvrzení ohledně pasivní legitimace žalovaného si navzájem odporují, když v žalobě uvedl (žaloba ze dne 5.5.2017, bod 6.): „Žalovaná má podle § 10 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění, jako správce daně způsobilost být účastníkem občanského soudního řízení ve věcech souvisejících se správou daní a v tomto rozsahu má i procesní způsobilost. Spor o neúčinnost úkonů Dlužníka spočívajících v úhradě daňových povinností je jistě věcí související se správou daní, a proto je žalovaný pasivně legitimován“, zatímco nyní tvrdí, že (vyjádření ze dne 4.10.2017; bod 7.) „[...] Žalobce požaduje, aby správce daně, ze státního rozpočtu (!), vydal do majetkové podstaty finanční prostředky, které byly do státního rozpočtu odeslány v rozporu s ustanovením § 111 InsZ. [...] prostředky, které mají být dle žaloby navraceny, jsou součástí veřejného rozpočtu – státního rozpočtu, a je iracionální, aby je musely vydávat tři finanční úřady. Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj nezáskal peníze z Plateb pro sebe, ale připsáním na bankovní účty správce daně se staly součástí státního rozpočtu“, respektive, že (vyjádření žalobce ze dne 4.10.2017; bod 7.): „Pasivní legitimace není dána daňovým řádem, ale ustanovením § 237 InsZ – a prospěch z daného úkonu (Plateb), měl vždy a pouze státní rozpočet – tedy Česká republika“ (vyjádření žalobce ze dne 4.10.2017; strana 2., in fine). Je proto nejasné, proč je

žalovaným Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj jakožto správce daně, a nikoliv přímo „Česká republika“ jednající prostřednictvím příslušné organizační složky státu.

[2.] V té souvislosti má žalovaný za to, že argumentace žalobce obsažená ve vyjádření ze dne 4.10.2017 fakticky implikuje, že žalovaný, tedy Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj, není ve sporu nijak pasivně legitimován.

Vyjde-li žalovaný z toho, že ve smyslu ust. § 237 odst. 1 InsZ mají povinnost vydat do majetkové podstaty dlužníkovo plnění z neúčinných právních úkonů ty osoby, v jejichž prospěch byl neúčinný právní úkon učiněn, nebo které z něho měly prospěch, je záhodno uvést, že tím, kdo se fakticky obohatil v důsledku plateb poskytnutých ze strany dlužníka, byly skutečně veřejné rozpočty, a to nejen rozpočet státní. Právním předpisem, který autoritativně upravuje rozpočtové určení daně z přidané hodnoty, daní spotřebních, daní z příjmů, daně z nemovitých věcí a daně silniční, je zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní) – dále jen „ZRU“.

[3.] V ust. § 3 odst. 1 písm. c) ZRU je zakotveno, že daňové příjmy rozpočtů jednotlivých krajů tvoří podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby. V ust. § 4 odst. 1 písm. c) ZRU je zakotveno, že daňové příjmy rozpočtů obcí tvoří podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby. Obdobně je upraveno též rozpočtové určení celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby (u jednotlivých krajů v ust. § 3 odst. 1 písm. d) ZRU; u obcí v ust. § 4 odst. 1 písm. d) ZRU)¹. Dle ust. § 6 odst. 1 ZRU pak platí, že správce daně převádí daňový příjem určený příjemci nejméně jedenkrát měsíčně, je-li částka určená k převodu vyšší než 500 Kč. V přílohách č. 1 až č. 3 ZRU jsou pak zakotveny koeficienty, dle kterých se příslušná část celostátního hrubého výnosu daně přerozděluje jednotlivým krajům a obcím.

Veškeré platby, které v měsíci květnu roku 2016 obdržel Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj, Finanční úřad pro hlavní město Prahu a Specializovaný finanční úřad, byly v souladu se pravidly ZRU v odpovídající výši převedeny ve prospěch veřejných rozpočtů obcí a krajů a podle příslušného klíče přiděleny jak jednotlivým krajům tak všem obcím v České republice. Ve zbytku byl tento daňový výnos přidělen státnímu rozpočtu.

[4.] Vyjde-li žalovaný z tezí predestřených žalobcem, lze uzavřít, že osobami, v jejichž prospěch měl být neúčinný právní úkon učiněn, respektive těmi, kdo z něj měly mít prospěch jsou ve smyslu ust. § 237 odst. 1 InsZ Česká republika, třináct českých krajů, Hlavní město Praha a cca 6258 obcí v České republice.

Žalobcova argumentace stran pasivní legitimace je tedy v první řadě nepřesná, pokud tvrdí, že prostředky, které mají být dle žaloby navraceny, jsou součástí státního rozpočtu. Správně by mělo být uvedeno, že se staly součástí veřejných rozpočtů, a to jak rozpočtu státního, tak rozpočtů krajských a obecních. Což znamená, že žalovaný (ani žádný jiný správce daně) těmito prostředky v tuto chvíli fyzicky nedisponuje a pokud by měly být vydány do majetkové podstaty dlužníka, v konečném důsledku by byly kráceny právě shora uvedené veřejné rozpočty.

Pokud by však žalovaný měl plně přistoupit na žalobcovu argumentaci, znamenalo by to, že v daném sporu nemůže být pasivně legitimován žádný správce daně, nýbrž ten, kdo je

¹ V této souvislosti je nutno uvést, že platby provedené ve prospěch Specializovaného finančního úřadu a Finančního úřadu pro hlavní město Prahu se týkaly právě daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby a nikoliv záloh na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, což žalobce ve svém návrhu opomenul zohlednit.

disponentem s jednotlivými veřejnými rozpočty, v jejichž prospěch v konečném důsledku platby od dlužníka plynuly. Žalobcová argumentace tedy spěje k závěru, že pasivně legitimována by zřejmě měla být Česká republika (vystupující prostřednictvím příslušné organizační složky, a to nejspíše Ministerstva financí), třináct českých krajů, Hlavní město Praha a každá obec v České republice.

[5.] V dané souvislosti je již na tomto místě vhodné rozebrat také procesní situaci, která existovala v řízeních o odpůřcích žalobách, o nichž bylo rozhodnuto rozsudkem Vrchního soudu ve věci vedené pod sp. zn. 102 VSPH 853/2016 ze dne 16.2.2017 a sp. zn. 104 VSPH 791/2016.

V obou případech se jednalo o platby poskytnuté ze strany dlužníka po zahájení insolvenčního řízení, přičemž ve věci vedené pod:

- sp. zn. 102 VSPH 853/2016 ze dne 16.2.2017 byla žalovanou Česká republika - Česká správa sociálního zabezpečení a jednalo se o odvody plateb pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti za zaměstnance dlužníka;
- sp. zn. 104 VSPH 791/2016 ze dne 28.11.2016 byla žalovanou Česká republika - Česká správa sociálního zabezpečení a jednalo se o odvody plateb pojistného na veřejné zdravotní pojištění za zaměstnance dlužníka.

Jde-li o kauzu sp. zn. 102 VSPH 853/2016, pasivně legitimovanou byla zcela správně Česká republika - Česká správa sociálního zabezpečení (tedy stát jednajícím jménem své organizační složky), neboť ve smyslu ust. § 2 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění, jsou pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti příjmem státního rozpočtu. Zároveň bylo nutné žalovat stát a nikoli samotnou organizační složku („Českou správu sociálního zabezpečení), neb tato není právnickou osobou a nemá procesní subjektivitu ani způsobilost.

Jedná-li se o kauzu sp. zn. 104 VSPH 791/2016, jeví se otázka pasivní legitimace mnohem méně jednoznačně. Je sice pravdou, že Vojenská zdravotní pojišťovna je právnickou osobou a má samostatnou procesní subjektivitu i způsobilost, nicméně pojistné na veřejné zdravotní pojištění vybrané všemi zdravotními pojišťovnami je ve smyslu ust. § 20 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, v platném znění, příjmem zvláštního účtu veřejného zdravotního pojištění spravovaného Všeobecnou zdravotní pojišťovnou (tj. suverénního mimorozpočtového fondu), odkud je dále přerozdělováno. V tomto ohledu je tedy minimálně sporné, zda v daném sporu byla Vojenská zdravotní pojišťovna vůbec pasivně legitimována. Žalovaný má za to, že nikoliv, nicméně tato otázka v předmětném řízení nebyla vůbec řešena a Vojenská zdravotní pojišťovna ji nijak nerozporovala.

[6.] Žalovaný se tímto omlouvá za poněkud zdlouhavé pojednání o otázkách procesní subjektivity, způsobilosti a pasivní legitimace. Má však za to, že to v daném případě bylo nutné, aby žalovaný mohl ilustrovat, že tato zcela zásadní otázka nebyla v dosavadním průběhu řízení jednoznačným způsobem vyřešena. Žalobce totiž zatím lavíruje mezi pasivní legitimací žalovaného jakožto správce daně a pasivní legitimací blíže neurčené osoby zastupující „státní rozpočet“, což je však nepřipustné.

Je na žalobci, aby řádně tvrdil a prokázal, že Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj byl řádně identifikován jako odpůrce, tedy osoba pasivně legitimovaná řízením o odpůřčí žalobě vedené na základě ust. § 239 odst. 1 InsZ.

[7.] Aniž by žalovaný jakkoli nahrazoval chybějící tvrzení žalobce, poukazuje na to, že při vyhodnocení otázky existence pasivní legitimace nelze opomenout ust. § 10 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, v platném znění.

Předmětné ustanovení daňového řádu totiž správci daně přiznává procesní způsobilost pro soukromoprávní řízení ve věcech souvisejících se správou daní. V tomto ohledu je tedy procesní způsobilost správce daně pro soukromoprávní řízení jednou z jeho veřejnoprávních

kompetencí, což jinými slovy znamená, že pokud se správce daně účastní soukromoprávního řízení, vykonává svou veřejnoprávní kompetenci. Zároveň platí, že výkon veřejnoprávní kompetence nelze delegovat na jiný subjekt, aniž by k tomu byl nositel této kompetence zmocněn zákonem.

Za daných okolností náleží způsobilost být účastníkem řízení a procesní způsobilost výlučně tomu správci daně, který spravoval onu konkrétní daň, s jejíž správou souvisí občanské soudní řízení. Pokud žalovaný vztáhne výše uvedené na žalobcova tvrzení, dospěje ke zcela absurdnímu závěru, že občanské soudní řízení související se správou konkrétní daně lze vést s jakýmkoli správcem daně a tedy v krajním případě třeba s libovolným Celním úřadem či dokonce úřadem obce. Netřeba zdůrazňovat, že tato logika je zcela pomýlená.

Žalovaný tedy uzavírá, že v situacích, kdy je vedeno soukromoprávní soudní řízení o nárocích souvisejících se správou daní, je naopak nutno striktně posuzovat, které konkrétní daně se řízení týká, a který konkrétní správce daně tuto daň spravoval.

[8.] S ohledem na výše uvedené žalovaný v první řadě trvá na tom, že ve vztahu k předmětu odpůrčí žaloby rozhodně není a nemůže být pasivně legitimován ve vztahu k poskytnutí těchto plnění:

- (i) platba ve výši 1.264.678,- Kč, jež byla dne 26. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1641387369/0800 na bankovní účet žalovaného č. 000713-0077628031/0710,
- (ii) platba ve výši 6.030,- Kč, jež byla dne 26. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1641387369/0800 na bankovní účet žalovaného č. 000713-0077628031/0710,
- (x) platba ve výši 2.751.707,- Kč, jež byla dne 26. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1641387369/0800 na bankovní účet žalovaného č. 000713-0077620021/0710,
- (xi) platba ve výši 2.025,- Kč, jež byla dne 26. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1641387369/0800 na bankovní účet žalovaného č. 007720-0077620021/0710,

jelikož platby uvedené pod odrážkami „(i)“ a „(ii)“ byly ze strany dlužníka hrazeny ve prospěch Finančního úřadu pro hlavní město Prahu; platby uvedené pod odrážkami „(x)“ a „(xi)“ pak ve prospěch Specializovaného finančního úřadu.

Ve zbytku žalobních nároků žalovaný a priori nepopírá svou pasivní legitimaci, byť tuto vzhledem k nedostatečným, navzájem si odporujícím a zmatečným tvrzením žalobce považuje za spornou.

[9.] Žalovaný má za to, že před meritorním projednáním věci je žalobce povinen upřesnit svá žalobní tvrzení stran toho, kdo je pasivně legitimován a odpovídajícím způsobem doložit, že žalovaným je ten, kdo se nachází v pozici osoby, v jejíž prospěch byl odporovaný úkon dlužníka učiněn, respektive osoby, která z něj měla prospěch.

V závislosti na tom, jakým způsobem budou žalobní tvrzení upřesněna, žalovaný namítá, že:

- není ve věci nijak pasivně legitimován, bude-li žalobce tvrdit, že platby od dlužníka byly fakticky poskytnuty ve prospěch veřejných rozpočtů;
- není ve věci pasivně legitimován v rozsahu výroků I. II., X. a XI. žalobního petitu, pokud žalobce upřesní svá tvrzení v tom smyslu, že v občanském soudním řízení může být pasivně legitimován jen ten správce daně, který spravoval konkrétní daň, s níž bezprostředně souvisí žalobcem vznášený nárok a odpovídajícím způsobem dotvrdí a doloží, že tímto pasivně legitimovaným správcem daně je právě žalovaný.

Ve vazbě na to pak žalovaný navrhuje, aby byla žaloba v odpovídajícím rozsahu zamítnuta z důvodu nedostatku pasivní legitimace na straně žalovaného.

b) meritum věci

Pokud by soud dospěl k závěru, že žaloba je byť alespoň v částečném rozsahu meritorně projednatelná s žalovaným jakožto pasivně legitimovanou osobou, žalovaný předkládá soudu své **stanovisko k meritu věci**.

[10.] Z pohledu věci samé se jako klíčové jeví to, zda lze platby specifikované v článku I., odstavci 3. žalobního návrhu považovat za úkony dlužníka po zahájení insolvenčního řízení, na které se nevztahuje generální omezení uvedené v ust. § 111 odst. 1 InsZ.

Výjimky z omezení zakotveného v ust. § 111 odst. 1 InsZ jsou taxativně vymezeny v ust. § 111 odst. 2 InsZ jež zakotvuje, že omezení podle odstavce 1 se nevztahuje na:

- úkony dlužníka nutné ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy, k provozování podniku v rámci obvyklého hospodaření, k odvrácení hrozící škody, k plnění zákonné vyživovací povinnosti a ke splnění procesních sankcí;
- uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou (ust. § 168 InsZ) a pohledávek jim postavených na roveň (ust. § 169 InsZ).

[11.] Žalobce dovozuje, že platby poskytnuté ze strany dlužníka ve prospěch účtu žalovaného jakožto odvod daňové povinnosti z titulu záloh na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků nelze podřadit ani pod jednu z výjimek uvedených v ust. § 111 odst. 2 InsZ, když tvrdí, že:

- platby nelze považovat za úkony dlužníka nutné ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy učiněné k provozování podniku v rámci obvyklého hospodaření, k odvrácení hrozící škody, k plnění zákonné vyživovací povinnosti a ke splnění procesních sankcí;

V daném ohledu se žalobce dovolává dvou rozsudků Vrchního soudu v Praze, jež ve skutkově podobné věci takto rozhodly. Jedná se o rozsudek sp. zn. 102 VSPH 853/2016 ze dne 16. 2. 2017, v němž bylo rozhodnuto o odvolání proti rozsudku ve věci odpůrčí žaloby podané proti odpůrci, České republice - České správě sociálního zabezpečení, a dále též o rozsudek sp. zn. 104 VSPH 791/2016 ze dne 28.11.2016, v němž bylo rozhodnuto o odvolání proti rozsudku ve věci odpůrčí žaloby podané proti odpůrci, Vojenské zdravotní pojišťovně.

- platby nelze považovat za úkon dlužníka směřující k uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou (ust. § 168 InsZ), resp. pohledávek jim postavených na roveň (ust. § 169 InsZ);

V této souvislosti se žalobce dovolává rozsudku Nejvyššího správního soudu sp.zn. 9 Afs 106/2014-43, v němž se autoritativně podává, že pro posouzení věci je rozhodná otázka, k jakému okamžiku vznikla povinnost srazit a následně odvést zálohu na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků dle § 38h zákona o daních z příjmů, od které se odvíjí sporná otázka, zda je daňová pohledávka vzniklá na základě této povinnosti pohledávkou za majetkovou podstatou, či nikoliv.

[12.] Jedná-li se o argumentaci stran toho, zda lze předmětné platby považovat za úkony dlužníka nutné ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy učiněné k provozování podniku v rámci obvyklého hospodaření, žalovaný v první řadě zpochybňuje tezi žalobce o tom, že jím citovaná stanoviska Vrchního soudu v Praze nejsou ojedinělá a představují ustálenou praxi.

Žalobce v tomto ohledu opomenul zmínit, že se jedná o rozhodnutí týkající se téhož úpadce a ten senát Vrchního soudu v Praze, který vydával pozdější rozhodnutí, prakticky bez jakéhokoli kritického zkoumání převzal závěry rozhodnutí dřívějšího. Navíc se jedná o materii, která s výjimkou těchto dvou izolovaných rozhodnutí nebyla druhostupňovými soudy nijak uchopena a nebyla řešena ani v rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu České republiky. Ve věci rozsudku sp. zn. 102 VSPH 853/2016 ze dne 16. 2. 2017 bylo navíc

podáno dovolání. Hovořit za dané situace o „ustálené praxi“ je tedy za dané situace poněkud předčasné, a to minimálně do doby, než v předmětné kauze rozhodne Nejvyšší soud České republiky.

[13.] Na rozdíl od žalobce má žalovaný za to, že citovaná rozhodnutí Vrchního soudu lze naopak považovat za překvapivá, neb soud vyložil ust. § 111 odst. 2 InsZ věta první zcela odlišně od toho, jak bylo toto ustanovení v dosavadní praxi pojmáno.

V tomto ohledu žalovaný poukazuje na výklad obsažený v komentovaném znění insolvenčního zákona (Hásová, J. a kol.: Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1504), ve kterém se na stranách 347 až 350 uvádí: že „I když text zákonného ustanovení hovoří o podniku, je nutno toto ustanovení vykládat s ohledem na rekodifikaci soukromého práva. Tak se musí jednat o provozování závodu v rámci obvyklého hospodaření. V rámci zvláštních předpisů insolvenční zákon odkazuje na ustanovení § 6 odst. 2 HorČin, a to ustanovení týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Je zřejmé, že se zahájením insolvenčního řízení nemůže dlužník tyto zákonem stanovené povinnosti přestat plnit. Takovým dalším jednáním, které může dlužník provést, aniž by byly vůči věřitelům neúčinné, jsou např. placení daní nebo poplatků, a to včetně soudních poplatků dle zákona o soudních poplatcích“.

V obdobném duchu se v minulosti vyjádřil též Ústavní soud. Ten v usnesení sp. zn. III.ÚS 188/11 ze dne 10. 2. 2011 (k vyhledání [on-line] na adrese <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>), jímž zamítl ústavní stížnost ve věci rozsudku, jímž bylo úpadci uloženo, že navzdory insolvenční povinnosti platit soudní poplatky, uvedl: „K polemice stěžovatelky s ustanovením § 111 insolvenčního zákona odvolací soud uvedl, že by z tohoto ustanovení vyplývá, že dlužník je omezen v nakládání s majetkovou podstatou pod sankcí neúčinnosti takových úkonů vůči věřitelům od okamžiku, kdy nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, toto omezení se netýká úkonů ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy. Takovými úkony, které může dlužník provést, aniž by byly vůči věřitelům neúčinné, jsou např. placení daní nebo poplatků, a to včetně soudních poplatků dle zákona o soudních poplatcích“.

[14.] Žalovaný má za to, že se ani jeden ze senátů Vrchního soudu v Praze odpovídajícím způsobem nevypořádal s otázkou odklonu od dosavadní praxe. V tomto ohledu neobstojí zejména níže uvedená argumentace:

- [V případě odkazu obsaženého v ust. § 111 odst. 2 InsZ] se jedná o předpisy stanovující povinnosti vážící se ke specifickému charakteru činnosti konkrétního dlužníka, nikoliv o předpisy stanovující povinnosti, jež pravidelně dopadají na všechny podnikatele;

Jedná se o ryzí právní konstrukci, aniž by soud uspokojivým způsobem předešel, proč zvolil tak restriktivní a zužující výklad. K právní jistotě zároveň nepřispívá ani to, že soud nikterak neosvětlil, co se skrývá pod spojením „specifický charakter činnosti konkrétního dlužníka“ a neuvedl ani žádné jiné příklady zákonných povinností, které by dle názoru soudu měly být vyňaty z působnosti generální klauzule obsažené v ust. § 111 odst. 1 InsZ.

Pokud by navíc žalovaný tento výklad aplikoval na skutkovou situaci rozebranou ve výše citovaném usnesení Ústavního soudu, znamenalo by to, že úpadce je bez dalšího fakticky osvobozen od jakékoli poplatkové povinnosti, bez ohledu na to, zda se jedná o poplatky správní či soudní, ba co více, že není povinen plnit prakticky žádné veřejnoprávní povinnosti, jež mu jakožto podnikateli rozličné právní předpisy ukládají. Takovýto výklad považuje žalovaný za zcela nepřipustný.

- Ostatně to, že plnění na sociální pojištění a státní politiku zaměstnanosti není považováno za plnění dle zvláštního právního předpisu, plyne i z toho, že insolvenční zákon obsahuje v § 168 IZ výslovnou úpravu podmínek, za nichž mohou být tyto pohledávky v insolvenčním řízení hrazeny, přičemž při opačném výkladu by tato úprava byla nadbytečná;

Žalovaný má za to, že shora uvedená citace svědčí o nepochopení systematiky zákona ze strany Vrchního soud v Praze. Množiny pohledávek vyňatých z působnosti obecného principu neúčinnosti úkonů dlužníka po zahájení insolvenčního řízení uvedených v ust. § 111 odst. 2 InsZ větě první a ust. § 111 odst. 2 InsZ větě druhé, totiž nejsou totožné, ačkoliv se za určité situace budou částečně překrývat. A úprava obsažená v ust. § 111 odst. 2 InsZ zároveň nijak nekoliduje s ust. § 168 InsZ.

Ustanovení § 111 odst. 2 InsZ věta první totiž umožňuje dlužníkovi účinně plnit pohledávky určité specifické povahy bez ohledu na okamžik jejich vzniku. Ustanovení § 111 odst. 2 InsZ věta druhá pak dlužníkovi umožňuje dlužníkovi účinně plnit pohledávky za majetkovou podstatou, u nichž je rozhodujícím kritériem okamžik jejich vzniku po rozhodnutí o úpadku, zatímco povaha je u těchto pohledávek až kritériem sekundárním. Jinými slovy, pokud by ust. § 111 odst. 2 InsZ věta druhá v zákoně výslovně zakotvena nebyla (a příslušná úprava byla do zákona včleněna až s účinností od 1.1.2014), bylo by přinejmenším teoreticky možné odporovat též plnění pohledávky za majetkovou podstatou, byť by tato žaloba nejspíše v konečném důsledku nebyla úspěšná.

V tomto ohledu se v případě ust. § 111 odst. 2 InsZ jedná jen o určitou zákonnou pojistku před tím, aby insolvenční správce nemohl úspěšně odporovat plnění předmětných pohledávek. K žádné kolizi s ust. § 168 InsZ pak dle žalovaného nedochází, jelikož toto ustanovení sice obsahuje výslovnou úpravu podmínek, za nichž mohou být pohledávky za majetkovou podstatou v insolvenčním řízení hrazeny, ale nijak se nezabývá účinností či neúčinností příslušných úkonů dlužníka, jimiž bude tyto pohledávky hradit.

Každé z citovaných ustanovení zákona tedy řeší odlišnou právní materii a dle žalovaného tak ani nemůže dojít k tomu, aby při aplikaci ust. § 111 odst. 2 InsZ došlo k jakékoli kolizi s ust. § 168 InsZ. Úvaha Vrchního soudu v Praze se tedy v daném kontextu jeví jako nesprávná.

[15.] Jde-li o argumentaci žalobce, že platby nelze považovat za úkon dlužníka směřující k uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou (ust. § 168 InsZ), resp. pohledávek jim postavených na roveň (ust. § 169 InsZ), žalovaný v první řadě poukazuje na svá předchozí vyjádření, ve kterých se odpovídajícím způsobem vypořádával s otázkou vzniku konkrétní daňové povinnosti dlužníka, spočívající ve sražení a odvedení záloh na DPFOZČ.

Žalobce soudu předložil řadu listinných důkazů, jimiž se snaží prokázat, že rozhodný den nastal před rozhodnutím o úpadku. Žalovaný v tomto ohledu setrvává na své předchozí argumentaci. Otázku, zda žalobce prokázal, že dlužník jakožto plátce záloh DPFOZČ zúčtoval úhrn příjmů ze závislé činnosti vůči jednotlivým poplatníkům, svým zaměstnancům, ve smyslu ust. § 38h odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění (dále jen „ZDP“), před usnesením o úpadku, v tomto ohledu ponechává na uvážení soudu.

[16.] Bez ohledu na to, zda daňová povinnost dlužníka jakožto plátce záloh DPFOZČ vznikla před či po rozhodnutí o úpadku, má žalovaný za to, že dlužníkovy úkony, jimiž plnil pohledávku odpovídající této daňové povinnosti bylo lze podřadit pod ust. § 111 odst. 2 InsZ věta první a jako takové nebyly stíženy neúčinností ve smyslu ust. § 111 odst. 1 InsZ.

Pokud by soud dospěl k závěru, že pohledávka žalovaného, kterou dlužník prostřednictvím příslušných plateb plnil, vznikla před rozhodnutím o úpadku, žalovaný dovozuje, že předmětné platby lze podřadit pod ust. § 111 odst. 2 InsZ věta první jako úkony ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy. Pokud by soud alternativně dospěl k závěru, že předmětná pohledávka žalovaného vznikla až po rozhodnutí o úpadku, má žalovaný za to, že předmětné platby lze podřadit pod ust. § 111 odst. 2 InsZ věta druhá jako úkony ke splnění pohledávek za majetkovou podstatou.

V obou případech se na předmětné dlužníkovy platby vztahuje výjimka z obecné neúčinnosti dispozic s majetkovou podstatou zakotvená v ust. § 111 odst. 2 InsZ, což má za následek, že tyto úkony nejsou ze strany insolvenčního správce úkony odporovatelnými.

Žalovaný navrhuje, aby byla žaloba v celém rozsahu zamítnuta z důvodu neunesení břemene tvrzení a břemene důkazního co do existence odporovatelného úkonu dlužníka.

c) charakter dlužníkovy daňové povinnosti

S ohledem na žalobcovu argumentaci rozvedenou zejména ve vyjádření ze dne 4.10.2017 považuje žalovaný za účelné, vyjádřit se také k **charakteru dlužníkovy daňové povinnosti a k následkům jejího neplnění**.

[16.] V bodech 33. až 48. vyjádření ze dne 4.10.2017 žalobce argumentuje ve věci otázky, kterou uvedl nadpisem „*Údajná platba z prostředků, které nenáležely Dlužníkovi*“. Žalovaný má za to, že žalobcová argumentace je v tomto ohledu nepřipadná a zcela míjí podstatu věci.

Není totiž podstatné, komu náležely finanční prostředky, jež dlužník ze svého bankovního účtu odvedl na bankovní účet žalovaného jako správce daně. Podstatné naopak je, jaký byl charakter daňové povinnosti, kterou dlužník jako plátce daně plnil ve prospěch svých zaměstnanců jako poplatníků daně. Dlužník, v situaci, kdy provedl srážku záloh na DPFOZČ, měl povinnost tyto sražené zálohy odvést správci daně. Samotná daňová povinnost uhradit DPFOZČ svědčila poplatníkům, zatímco související povinnost plátce spočívala ve sražení a odvedení záloh na tuto daň a jejich následném vyúčtování.

V tomto ohledu tedy dlužník skutečně plnil daňovou povinnost za jednotlivé poplatníky. K povinnosti plátce srazit a odvést pak nelze přistupovat stejně jako k povinnosti, která mu svědčí přímo jakožto poplatníkovi (v daném případě by to byla například daňová povinnost na dani z příjmů právnických osob).

[17.] Skutečnost, že odvedení sražené daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby je chráněným právním zájmem, se ostatně odráží právě v tom, že trestní kodex obsahuje skutkovou podstatu zakotvenou v ust. § 241 TrZ. V tuto chvíli lze jen spekulovat o tom, zda by dlužník tuto skutkovou podstatu naplnil, pokud by zálohy na DPFOZČ svým zaměstnancům toliko srazil, ale neodvedl. Nicméně případné naplnění trestní odpovědnosti je z pohledu nyní posuzovaného sporu irelevantní.

Podstatné naopak je, že zákon rozeznává určitou skupinu daní (či jiných povinných plateb), u nichž je trestné právě jejich neodvedení a nikoli krácení, a to právě z toho důvodu, že eventuální pachatel tohoto trestného činu disponuje s peněžními prostředky sraženými poplatníkům, tj. třetím osobám, a je povinen je odvést na úhradu daňových povinností těchto poplatníků. Tato skupina daní (či jiných povinných plateb) má proto specifický charakter, což je dle názoru žalovaného nutné zohlednit též při posouzení pohledávek s nimi spojených.

[18.] Žalobce se nyní domáhá toho, aby se daň, kterou dlužník jakožto plátce srazil, stala součástí majetkové podstaty úpadce, v rámci níž by sloužila k poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů. Měl-li by být žalobce se svou žalobou úspěšný, fakticky by navodil stav, že by příslušná daň byla sražena, avšak neodvedena, a namísto toho v rámci reorganizace použita k uspokojení dlužníkových věřitelů. V tomto ohledu se jedná skutkově jedná o stejnou situaci, jako by plátce daně, který není v úpadku, zálohy na DPFOZČ svým zaměstnancům srazil, neodvedl je a namísto toho by je použil k úhradě pohledávek svých věřitelů z obchodního styku. Netřeba dodávat, že posléze uvedená skutková situace by nepochybně zakládala trestní odpovědnost pachatele ve vazbě na ust. § 241 TrZ.

[19.] Žalovaný má za to, že situace v dané věci je diametrálně odlišná od toho, co je předmětem úpravy neúčinnosti právních jednání dlužníka dle ust. § 111 odst. 1 InsZ. Se sraženou daní by totiž dlužník nemohl volně disponovat ani tehdy, pokud by u něj nebylo zahájeno insolvenční řízení a za všech okolností by jí mohl použít jen jedním způsobem, a to

k odvodu správci daně, sic by jinak spáchal trestný čin. Jinými slovy se žalobce domáhá, aby soud aproboval zákonnost takového jednání dlužníka, které by za běžných okolností bylo trestným činem. To však žalovaný považuje za nepřipustné.

Tím spíše má pak žalovaný za to, že takovéto platby musí být ze zákona chráněny před neúčinností a odporovatelností, čehož je v daném případě dosahováno právo na základě ust. § 111 odst. 2 InsZ.

Žalovaný je v tomto směru přesvědčen, že ust. § 111 InsZ nelze aplikovat takovým způsobem, aby vedlo k situaci, která by za běžných okolností naplňovala skutkovou podstatu trestného činu.

III.

Žalovaný uzavírá, že ze strany žalobce nebylo prokázáno naplnění základních předpokladů nezbytných pro úspěšné odporování konkrétního úkonu dlužníka v podobě

- existence pasivní legitimace žalovaného a,
- právní neúčinnosti konkrétních v žalobě specifikovaných úkonu dlužníka.

S ohledem na to nemohou být naplněny zákonné podmínky pro úspěšné uplatnění nároku žalobce formou odpůrčí žaloby ve smyslu ust. § 135 odst. 2 InsZ.

Žalovaný navrhuje, aby soud po projednání věci žalobu zamítl a žalobce zavázal k náhradě nákladů řízení.

Ing. Bronislav Kadlubiec
ředitel finančního úřadu